

УДК 615.9 (477).357

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.28>**Антоніна Діміч,**

канд. юрид. наук, докторант

Національної академії Служби безпеки України

СУБ'ЄКТИ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду доктринальної характеристики суб'єктів адміністрування у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в Україні. Автором виокремлені основні суб'єкти адміністрування та охарактеризовано безпосередні повноваження у зазначеній сфері. Суб'єкти адміністрування логістичного забезпечення національної безпеки в Україні автором розподілені на оперативний, оперативно-тактичний та тактичний рівень адміністрування.

Ключові слова: суб'єкти, адміністрування, повноваження, компетенція, логістичне забезпечення, національна безпека, оперативний, оперативно-тактичний, тактичний, рівень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У правовій науці завжди спостерігався значний інтерес наукової спільноти до вивчення національної безпеки, яка неодноразово ставала предметом наукових досліджень. Зокрема, істотний вклад у розроблення цієї проблематики здійснили такі знатні науковці, як В.Б. Авер'янов, В.Б. Вагапов, О.М. Гончаренко, Г.В. Новицький, О.В. Кузьменко, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, М.Б. Левицька, К.М. Логвіненко, Е.М. Лисицин, І.М. Петрів, О.Г. Стрельченко, О.В. Українчук, О.Л. Хилько, Л.М. Шипова тощо.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі чинного законодавства та з наукових поглядів дослідників-правознавців розкрити сутність повноважень суб'єктів адміністрування у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в Україні.

Виклад основних положень. Логістичне забезпечення державної безпеки України покладено на широке коло суб'єктів, які наділені спеціальним статусом.

Залежно від сфери діяльності суб'єкта та від того, якими нормами визначається його становище в певній ієрархічній системі, статус може бути: правовий, професійний, соціально-побутовий, культурний тощо. Розкриваючи зміст категорії правового статусу, слід зазначити, що насамперед він характеризує юридичне становище фізичної особи в суспільстві й державі, хоча, безумовно, правовий статус мають й інші суб'єкти права, такі як суб'єкти публічної адміністрації, у тому числі суб'єкти, які наділені владними повноваженнями у сфері логістичного забезпечення державної безпеки України [1, с. 254].

Логістичне забезпечення державної безпеки України

покладено на широке коло суб'єктів, які наділені спеціальним статусом. Діяльність органів логістичного забезпечення національної безпеки України ґрунтується на **принципах**: верховенства права, законності, рівності усіх людей у своїх правах, пріоритетності гуманізму; достатності; ефективності; гнучкості; прозорості; координації; відповідальності; співробітництва; функціональної сумісності; стійкості; дотримання політики позаблоковості; масштабності; плановості; диференційованості.

Відповідно до законодавства, *метою діяльності публічних органів управління щодо логістичного забезпечення національної безпеки України* є реалізація державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Якщо конкретизувати сферу логістичного забезпечення національної безпеки України, то ключовою метою є запобігання збройній агресії та збройному конфлікту, забезпечення національних інтересів і реалізація власної воєнної політики Україною, дотримання норм відповідальної і заснованої на співробітництві поведінки в галузі безпеки, участь у міжнародних системах безпеки та міжнародному співробітництві у сфері оборони на підставі міжнародних договорів України та в порядку і на умовах, визначених законодавством України [1, с. 254].

До **суб'єктів логістичного забезпечення національної безпеки України** слід віднести таких, як: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України;

Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади [2, с. 564]; Національний банк України; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; Національне антикорупційне бюро України; Збройні Сили України, Служба безпеки України, Розвідувальні органи України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; органи і підрозділи цивільного захисту; громадяни України [3, с. 104]; об'єднання громадян [4, с. 60] тощо.

Президент України здійснює повноваження у сфері національної безпеки відповідно до Конституції України. Він є главою держави, забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави, є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, здійснює керівництво у сферах національної безпеки держави, очолює Раду національної безпеки і оборони України, видає укази і розпорядження з питань національної безпеки, які є обов'язковими до виконання на території України. У сфері логістичного забезпечення національної безпеки Президент України здійснює контроль за сектором безпеки і оборони як безпосередньо, так і через очолювану ним Раду національної безпеки і оборони України та створювані ним у разі необхідності консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби [5].

Верховна Рада України в межах повноважень, визначених Конституцією України, здійснює законодавче регулювання питань логістичного забезпечення національної безпеки України.

Верховна Рада України у сфері логістичного забезпечення національної безпеки країни здійснює парламентський контроль та ухвалює закони України, які визначають і регулюють діяльність органів сектору безпеки і оборони та їхні повноваження, а також затверджує відповідні бюджетні асигнування та приймає рішення щодо звіту про їх використання. Вона створює комітети Верховної Ради України, до повноважень яких належить, зокрема, забезпечення контролю за діяльністю органів сектору безпеки і оборони [5].

Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби зі злочинністю. Діяльність Кабінету Міністрів України у сфері логістичного забезпечення національної безпе-

ки України спрямовується на забезпечення інтересів Українського народу шляхом виконання Конституції та законів України, актів Президента України, а також Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схвалені Верховною Радою України, вирішення питань державного управління у сфері розв'язання інших завдань внутрішньої і зовнішньої політики, цивільного захисту, національної безпеки тощо.

Основними повноваженнями Кабінету Міністрів України у сфері логістичного забезпечення національної безпеки України доцільно визначити такі: здійснення заходів щодо охорони та захисту державного кордону України і території України; здійснення заходів щодо зміцнення національної безпеки України, розробку та затвердження державних програм із цих питань; здійснення заходів щодо забезпечення боєздатності Збройних Сил України, визначення у межах бюджетних асигнувань на оборону чисельності громадян України, які підлягають призову на строкову військову службу і навчальні збори; вжиття заходів щодо забезпечення обороноздатності України, оснащення Збройних Сил України та інших утворених відповідно до закону військових формувань; забезпечення соціальними і правовими гарантіями військовослужбовців, осіб, звільнених із військової служби, та членів їхніх сімей тощо [6].

Кабінет Міністрів України здійснює контроль за дотриманням законодавства та реалізацією державної політики у сферах національної безпеки і оборони та звітує з цих питань перед Президентом України і Верховною Радою України [5].

Рада національної безпеки і оборони України координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері логістичного забезпечення національної безпеки України в межах повноважень, визначених Конституцією України та Законом України «Про Раду національної безпеки і оборони України», а саме: розробляє та розглядає на своїх засіданнях питання, які відповідно до Конституції та законів України, Стратегії національної безпеки України, Воєнної доктрини України належать до сфери національної безпеки, та подає пропозиції Президенту України, ініціює розроблення нормативних актів та документів з питань національної безпеки, узагальнює практику їх застосування та результати перевірок їх виконання; координує та контролює діяльність органів виконавчої влади з відбиття збройної агресії, організації захисту населення та забезпечення його життєдіяльності, охорони життя, здоров'я, конституційних прав, свобод

і законних інтересів громадян, підтримання громадського порядку в умовах воєнного та надзвичайного стану та у разі виникнення кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України тощо.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень щодо логістичного забезпечення національної безпеки України забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної безпеки, підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки. Центральні органи виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні утворені відповідно до законів України військові формування, розвідувальні та правоохоронні органи з метою логістичного забезпечення національної безпеки: забезпечують контроль у межах своїх повноважень; створюють необхідні умови для здійснення іншими суб'єктами контролю передбачених законами повноважень тощо [5].

Головним та провідним суб'єктом у системі центральних органів виконавчої влади щодо логістичного забезпечення національної безпеки є *Міністерство оборони України*, яке здійснює: забезпечення формування та реалізацію державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період щодо: організацію в силах оборони заходів оборонного планування; визначення засад воєнної, військової кадрової та військово-технічної політики у сфері оборони; військово-політичне та адміністративне керівництво Збройними Силами тощо [7].

Треба відзначити, що основними завданнями Міноборони у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в Україні є: підготовка в межах повноважень, передбачених законом, зауважень і пропозицій до прийнятих Верховною Радою України законів, що надійшли на підпис Президентів України, в тому числі й з питань логістичного забезпечення національної безпеки; здійснення розвідувальної та інформаційно-аналітичної діяльності в інтересах національної безпеки держави; визначення шляхів становлення та розвитку спроможностей системи стратегічних комунікацій у Міноборони та Збройних Силах як складової частини загальнодержавної системи стратегічних комунікацій; участь у проведенні аналізу воєнно-політичної обстановки та визначенні рівня воєнної загрози національній безпеці; планування та здійснення заходів щодо

протидії і нейтралізації воєнно-політичних ризиків, викликів, загроз застосування воєнної сили проти України; здійснення інших повноважень щодо логістичного забезпечення національної безпеки, визначених чинним законодавством.

У сфері логістичного забезпечення національної безпеки Міноборони з метою організації своєї діяльності забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики у сфері охорони державної таємниці, захисту інформації з обмеженим доступом, інформаційної безпеки та кібербезпеки, а також технічний захист інформації, контроль за її збереженням в апараті Міноборони, на підприємствах, в установах і організаціях, які належать до сфери його управління тощо [7].

Наступним суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки є *Міністерство внутрішніх справ України* як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах: забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання громадської безпеки і правопорядку, а також надання поліцейських послуг; захисту державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні тощо [5].

Наступним суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки є *Збройні сили України* як військово формування, на яке покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. З метою логістичного забезпечення національної безпеки країни вони здійснюють стримування та відсіч збройної агресії проти України, охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України, у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

Наступним суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки є *Генеральний штаб Збройних Сил України* як головний орган військового управління з планування оборони держави, стратегічного планування застосування Збройних Сил України та визначених сил і засобів інших складових частин сил оборони, координації і контролю за виконанням завдань у сфері оборони органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та силами оборони у межах, визначених законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України. Він в особливий період виконує функції стратегічного керівництва

Збройними Силами України, іншими складниками сил оборони. Генеральний штаб Збройних Сил України з урахуванням пропозицій Командувача об'єднаних сил здійснює планування, координацію та контроль за підготовкою всіх складників сил оборони з метою набуття ними необхідних об'єднаних спроможностей [7].

На наш погляд, важливим суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки є *Національне антикорупційне бюро України* як державний правоохоронний орган, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці [10].

Особливим суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки є *Служба безпеки України* як державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України і підпорядковується Президенту України та підконтрольний Верховній Раді України. Вона забезпечує державну безпеку країни на основі неухильного дотримання прав і свобод людини і громадянина і здійснює: протидію розвідувально-підбивальній діяльності проти України; боротьбу з тероризмом; контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, економічної та інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури; охорону державної таємниці [11].

Треба відзначити, що *Національна поліція України* є центральним органом виконавчої влади і також наділена логістичними повноваженнями щодо забезпечення національної безпеки в країні, а саме: вона забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [12, с. 142].

Доцільно відзначити також, що такий суб'єкт адміністрування, як *Національна гвардія України*, є військовим формуванням з правоохоронними функціями, яке здійснює логістичне забезпечення національної

безпеки в країні з метою виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з іншими органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій [5].

Наступним суб'єктом у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в країні є *Державна прикордонна служба України* як правоохоронний орган спеціального призначення, що реалізує державну політику у сфері безпеки державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

На наш погляд, *Державну службу України з надзвичайних ситуацій* доцільно віднести також до суб'єктів адміністрування сфери логістичного забезпечення національної безпеки в країні. Вона є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проведення аварійно-рятувальних робіт, пожежогашіння, пожежної та техногенної безпеки, роботи рятувальних служб під час аварій, а також гідрометеорологічної діяльності.

Державна міграційна служба України є центральним органом виконавчої влади, яка теж є суб'єктом адміністрування сфери логістичного забезпечення національної безпеки в країні. У межах своєї повноважень вона реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Наступними не менш важливими суб'єктами адміністрування у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в країні є *Розвідувальні органи України* як державні органи або структурні підрозділи у їх складі, уповноважені законом здійснювати розвідувальну діяльність з метою захисту національних інтересів України від зовнішніх загроз.

Розвідувальні органи України беруть участь у формуванні і реалізації державної політики з питань національної безпеки і оборони у визначених законодавством сферах. На розвідувальні органи України покладаються такі обов'язки: добування, аналітич-

на обробка та надання визначеним законом органам державної влади розвідувальної інформації; здійснення спеціальних заходів, спрямованих на підтримку національних інтересів і державної політики України в економічній, політичній, воєнній, військово-технічній, екологічній та інформаційній сферах; вжиття заходів протидії зовнішнім загрозам національній безпеці України (у тому числі у кіберпросторі), життю, здоров'ю її громадян тощо.

Слід також зазначити, що до публічного адміністрування даної сфери залучаються й інші суб'єкти. Наприклад, *Національний банк України* відповідно до основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику в інтересах національної безпеки України. Місцеві державні адміністрації в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечують виконання Конституції, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади вищого рівня; законність і правопорядок, додержання прав і свобод громадян; реалізацію інших наданих державою, а також делегованих відповідними радами повноважень.

Крім того, *громадяни України* через участь у виборах, референдумах та через інші форми безпосередньої демократії, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які вони обирають, реалізують національні інтереси, добровільно і в порядку виконання конституційних обов'язків здійснюють заходи, визначені законодавством України щодо забезпечення її національної безпеки; як безпосередньо, так і через об'єднання громадян привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів у різних сферах життєдіяльності країни; у законний спосіб і законними засобами захищають власні права та інтереси, а також власну безпеку.

Висновок

Здійснивши доктринальний аналіз суб'єктів адміністрування у сфері логістичного забезпечення національної безпеки в країні, доцільно відзначити, що дана сфера характеризується широким колом суб'єктів, які наділені компетенцією щодо здійснення логістичних функцій у зазначеній сфері. Під компетенцією суб'єктів публічного адміністрування у сфері логістичного забезпечення національної безпеки треба розуміти сукупність прав та обов'язків, які законодавчо встановлені і спрямовані на реалізацію логістичних функцій уповноваженими на це органами. Треба зауважити, що суб'єкти

адміністрування логістичного забезпечення національної безпеки в Україні мають поділятися на оперативний, оперативно-тактичний та тактичний рівень, характеристику яких ми дамо у наступних наших статтях.

Список використаних джерел:

1. Сокурєнко В.В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні : дис. ...доктор. юрид. наук за спец: 12.00.07. Київ, 2016. 573 с.
2. Курс адміністративного права України : підручник / за заг. ред. Кузьменко О.В. Київ: «Юрінком Інтер», 2018. 904 с.
3. Стрельченко О.Г., Іващук О.В. Адміністративно-правова характеристика суб'єктів у сфері обороноздатності країни. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. Випуск 6-2. Т. 3. С. 103-107.
4. Стрельченко О.Г. Юсіфлі Б.Т.О. Громадські об'єднання як суб'єкти адміністративного права. *Науковий вісник Херсонського національного університету. Серія «Право»*. 2013. Вип. 6. Т. 2. С. 59-62.
5. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. С. 241.
6. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. С. 222.
7. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року № 671 (зі змінами та доповненнями від 10 січня 2019 року). *Офіційний вісник України*. 2014. № 97. С. 51. Ст. 2796.
8. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. С. 241.
9. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2014 року № 671/2014. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-p>.
10. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. С. 2051.
11. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. С. 382.
12. Стрельченко О.Г. Юсіфлі Б.Т.О. Національна поліція як суб'єкт публічного адміністрування в Україні. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*: збірник наукових статей. Чернівці. 2016. № 1. С. 141-152.
13. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. С. 382.

Статья посвящена рассмотрению доктринальной характеристики субъектов администрирования в сфере логистического обеспечения национальной безопасности в Украине. Автором выделены основные субъекты администрирования и охарактеризованы непосредственные полномочия в указанной сфере. Субъекты администрирования логистического обеспечения национальной безопасности в Украине автором разделены на оперативный, оперативно-тактический и тактический уровень администрирования.

Ключевые слова: субъекты, администрирование, полномочия, компетенция, логистическое обеспечение, национальная безопасность, оперативный, оперативно-тактический, тактический уровень.

The article is devoted to the consideration of the doctrinal characteristics of the subjects of administration in the field of logistic provision of national security in Ukraine. The author distinguishes the main subjects of administration and describes the immediate authority in the specified field. The subjects of administration of the logistic support of national security in Ukraine are divided by the author into operational, operational-tactical and tactical level of administration.

Key words: subjects, administration, powers, competence, logistic support, national security, operative, operational-tactical, tactical, level.

